

Bedriftens produktivitet og økonomi ved forskellige strategier for selvforsyning med foder

Lisbeth Mogensén og Troels Kristensen, Danmarks JordbrugsForskning

Baggrund og formål

Valg af strategi for foderforsyning ved økologisk mælkeproduktion har stor effekt på bedriftens produktivitet, ressourceforbrug og økonomi. Som inspiration og grundlag for overvejelser omkring fremtidige strategier er der beregnet 13 strategier for økologisk mælkeproduktion med forskellige typer og niveauer af tilskudsfoder, forskellige typer og kvaliteter af grovfoder, ligesom der inddrages strategier for produktionssystemer baseret på højt niveau af afgræsning, herunder en strategi med forårskælvninger, og endelig opstilles en strategi med forlænget kælvningsinterval. Formålet er at belyse effekten af forskellige strategier på faktorer som bedriftens samlede afgrøde- og mælkeproduktion, samt dækningsbidrag.

Materiale og metoder

I alle strategier er der forudsat en økologisk kvægbedrift, der er selvforsynende med foder og husdyrgødning, og har 200 ha sædskiftejord (sandjord). Besætningsstørrelsen afstemmes efter den fodermængde, der kan dyrkes på de 200 ha. Stalden er i hver strategi tilpasset den aktuelle besætningsstørrelse, og kapacitetsomkostningerne er et fast beløb per ko. Alt markarbejdet udføres af maskinstation til standardomkostninger. Det økonomiske resultat udtrykkes ved rest til ejeraflønning for staldarbejdet. I alle strategier er det forudsat, at andelen af kløvergræs i sædskiftet er høj - omkring 60%, da tidligere beregninger har vist en positiv effekt på såvel foderoptagelse og mælkeydelse per ko, som bedriftens økonomi af at øge andelen af kløvergræs i sædskiftet på bekostning af helsæd.

Konklusion

Grovfoderkvaliteten er en af de mest betydende faktorer i et selvforsynende system, idet såvel foderoptagelse, foderudnyttelse, mælkeydelse som bedriftens økonomi påvirkes betydeligt. Forbedret kvalitet betaler sig, hvis det koster under 17 øre/FE at forbedre fordøjeligheden 2,5% point. Majs kræver et udbytte på minimum 7200 FE/ha for at opnå samme økonomiske resultat som med kløvergræsensilage (5600 FE/ha) af høj fordøjelighed.

Om der dyrkes korn, eller en kombination af korn og rapsfrø til brug som tilskudsfoder har kun mindre effekt på bedriftens økonomiske resultat. Hvis der dyrkes raps til fremstilling af egne rapskager reduceres det økonomiske resultat betydeligt.

Hvis sædskiftet i forvejen indeholder meget (60%) kløvergræs, kan man ikke øge produktionen ved at sænke niveauet af tilskudsfoder og i stedet dyrke mere helsæd. Hvis grovfoderet er meget let fordøjeligt kan man opretholde bedriftens mælkeproduktion og økonomiske resultat ved et reduceret niveau af tilskudsfoder. Dette er ikke muligt hvis grovfoderet er af lav fordøjelighed.

Hvis niveauet af afgræsning øges kan økonomien forbedres. Det skyldes i mindre omfang at frisk græs erstatter ensilage. Men primært at andel af kløvergræs i rationen og sædskiftet øges. Det kræver dog, at bedriften har de rigtige forudsætninger, god arrondering og græsmarksstyring. En metode hertil er koncentrerede forårskælvninger, hvilket dog øger kravene til styring af reproduktionen. Forudsat at forlængelse af kælvningsintervallet har en positiv effekt på årsydelse og andel af grovfoder vil besætningens effektivitet, såvel som bedriftens økonomi kunne øges ved at forlænge kælvningsinterval og laktations-

Temadag "Økologisk mælkeproduktion" – Forskningscenter Foulum, 27. januar 2005

